

18

68

OSG

**OSG West-Friesland
150 jaar
kleurrijk karakter**

20

18

CULTUREEL PROGRAMMA

Cultureel programma van de Stichting oud-leerlingen, bestaat uit een tentoonstelling, muziektopredens oud-leerlingen en de uitgave van een gids en film op DVD; mede mogelijk gemaakt door sponsors en subsidieverstrekkers.

Colofon

De gids 'OSG West-Friesland, 150 jaar kleurrijk karakter' is een initiatief van de Stichting oud-leerlingen, in samenwerking met de school.

Uitgave

Stichting oud-leerlingen
website: 'van HBS tot OSG'

Teksten

Peter Snoek, Peter Sasburg
en Marcel Bogaarts

Eindredactie

Hil Polsma

Vormgeving

Studio Deen, Hoorn

Opmaak

Villa Vormgeving,
Berkhout

Druk en afwerking

Koopmans' Drukkerij,
Zwaag

Fotoverantwoording

Westfries Archief, Westfries
Museum, Vereniging
Oud Hoorn, OSG West-
Friesland en individuele
oud-leerlingen.
'Stills' uit de film 'OSG
West-Friesland, 150 jaar
kleurrijk karakter', foto
archief Stichting oud-
leerlingen, foto's Marcel
Rob, pag. 3, 21, 23.

© Stichting oud-leerlingen,
juni 2019

*Alle rechten voorbehouden,
niets uit deze gids 'OSG
West-Friesland, 150 jaar
kleurrijk karakter', mag
worden vermenigvuldigd
en/of openbaar worden
gemaakt door middel van
druk, fotokopie, microfilm,
website, internet of op
welke wijze dan ook zonder
voorafgaande schriftelijke
toestemming van de
uitgever.*

Voorwoord

Vol trots presenteren wij u de gids '*OSG West-Friesland, 150 jaar kleurrijk karakter*'. Deze gids hoort bij de film die speciaal voor het 150-jarig bestaan van de school is gemaakt op initiatief van Peter Sasburg, Marcel Bogaarts en Michael Idema. Een unieke film die met veel inspanning en passie tot stand is gekomen. De makers verdienen dan ook een grote pluim.

In deze gids is veel terug te lezen over de rijke culturele historie van de school en de invloed hiervan op het maatschappelijk leven van onze leerlingen en op de gemeenschap om ons heen. Een historie die een periode van anderhalve eeuw beslaat. 150 Jaren waarin leerlingen en personeelsleden zijn gekomen en gegaan, maar waarin het karakter van de school steeds is behouden. Dat betekent dat onze school stevig geworteld is in het verleden, maar ook toekomstbestendig is.

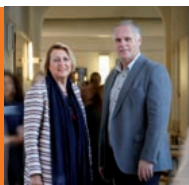
Er is door de drie initiatiefnemers vanzelfsprekend gekozen om leerlingen een belangrijke rol te geven bij de totstandkoming van de film. Zij hebben personen geïnterviewd die recent of in het verleden als leerling of als personeelslid deel hebben uitgemaakt van de OSG-populatie. Ook deze leerlingen verdienen alle waardering voor de wijze waarop zij invulling hebben gegeven aan hun taak.

Om de viering van het 150-jarig bestaan en de voltooiing van de verbouwing van de school luister bij te zetten worden in de feestweek van 3 t/m 8 juni tal van activiteiten georganiseerd. Wij hopen u tijdens een van de activiteiten te mogen begroeten.

Met vriendelijke groeten,

Angeline Thomas, afdelingsleider brugklassen

Peter Snoek, locatiedirecteur

Inleiding

Cultuurgeschiedenis wordt omschreven als de geschiedenis van de levensstijl van een samenleving en houdt zich bezig met het onderzoek naar het culturele leven in vroeger tijd.

Ook de cultuurgeschiedenis van de OSG West-Friesland, kun je zien als de geschiedenis van een levensstijl; het '*kleurrijk karakter*' van de school en leerlingen, leraren, directeuren of rectoren.

Met het oog op de ontwikkeling en realisatie van de film en een begeleidende gids, '*OSG West-Friesland, 150 jaar kleurrijk karakter*', is onderzoek gedaan wie op onze school dat kleurrijk karakter mede hebben bepaald. Het zijn leerlingen die zich hebben laten inspireren door lessen van leraren over cultuurgeschiedenis op verschillende gebieden. Op basis van het onderzoek hebben we ook een tentoonstelling samengesteld. In de vorm van muziek, toneel, theater, film, fotografie, beeldhouw-, schilder-, teken-, en textiele kunst gemaakt door oud-leerlingen en oud-leraren. Een selectie van boeken is eveneens te bekijken in de feestweek van de school en op de twee reüniedagen.

Vanaf grote fotodoeken en banners kijken leerlingen van vroeger, je op ooghoogte aan. Jij kijkt terug met mogelijk '*op het eerste gezicht*' een herinnering aan de school. Het is kijken naar elkaar; '*a prima vista*' noemen de Italianen dat. Er volgt een 'ontmoeting'; haast invoelbaar, dicht op de huid, vertrouwd, en wellicht inspirerend om met plezier terug te denken aan je eigen schooltijd.

Peter Sasburg, voorzitter Stichting oud-leerlingen

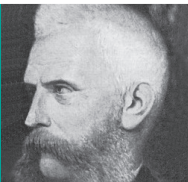
Jaren 1868 t/m 1910

In november 1868 wordt in Hoorn de *'Hoogere Burger School'* (HBS) geopend aan de Muntstraat in het VOC-gebouw uit 1682. De HBS begint met 26 nieuwe leerlingen en zes leerlingen van de voormalige Latijnse school. Bij de eerste leerlingen horen onder meer *'latinist'* Dirk Boldingh uit Hoorn, later arts in Schellinkhout, Willem Slijksteeg uit Twisk, later onderwijzer in Opperdoes en Jan Zijp uit Wognum, later landbouwer.

De eerste directeur van de Hoornse HBS is J.G. de Vos (1868 t/m 1878), tevens leraar geschiedenis, aardrijkskunde en oude talen. In 1868 begint ook H. Vorderman als leraar hand- en rechtlĳnig tekenen. Een aristocratische verschĳning, correct gekleed, met fraaie witte baard in twee punten gesplitst. Hij wordt een bekwaam portretschilder.

Vervolgens komt C.H. Tebbenhoff als directeur en leraar geschiedenis (1878 t/m 1893). Als in 1880 ook meisjes worden toegelaten op de HBS, beschouwen de jongens hen als *'schone lieflijk geurende bloemen...'* In poëzie en proza proberen ze dit warme gevoel onder woorden te brengen.

Voor de leerlingen wordt het een stuk spannender op school. Jaren daarvoor houden ze zich nog bezig met vogels vangen, vissen en het maken van lange wandelingen en natuurlijk ook zwemmen, schaatsen en voetbal. De jongelui richten in 1883 zelfs een eigen schietvereniging op *'Toranus'*. Voor de gezelligheid wordt op schĳfjes geschoten met flobertbuksen in het toenmalige zeeplantsoen. Aan de Binnenluiendijk heb je een *'schiethuisje'* van de schuttersclub Sint Sebastiaan, waar ook verschillende HBS leraren zich vermaken met geweren.

Voor de leraren geschiedenis, oude talen, nederlands en tekenen, zijn het sowieso boeiende tijden. Eind 19e eeuw bloeit de stijlperiode neorenaissance op in grote delen van West-Europa. Schilderkunst, beeldhouwkunst, bouwkunst, muziek, dans en literatuur genieten een hernieuwde interesse. Deze stroming in de cultuurgeschiedenis ontgaat de HBS leraren in Hoorn niet. Met enthousiasme geven zij les over kunstschilders als Leonardo da Vinci of over danskunst in Italië.

Tebbenhoff vindt deze '*fleur*' prachtig op school. In de klas vertelt hij onderhoudend over de lotgevallen van Romeinse keizers, Egyptische farao's en Griekse goden en godinnen. Ook Vorderman doet zijn best en laat leerlingen prachtige landschappen tekenen.

In 1871 komt Johannes M. Messchaert op school, later wereldberoemd musicus en concertzanger. Tjitske G. M. van Hettinga Tromp begint in 1885 op de HBS. Zij wordt een bekend kunstschilderes. Schilderijen van haar zijn nog steeds te zien in het Kröller Müller Museum. In 1890 zit een negenjarig wonderkind, Luitzen Brouwer uit Medemblik, in de klas. Later wordt hij professor en doctor wiskunde en filosofie en schrijft internationale publicaties. Gerard Lückens zit op de HBS vanaf 1895. Tekenleraar Johan Kerkmeijer ontdekt het creatieve talent van Gerard. Hij maakt later onder meer plaquettes in brons van vele Hoornse notabelen en oprichters van het Westfries Genootschap.

In 1893 vieren leerlingen en oud-leerlingen de eerste reünie van de school. Een feest waarop '*zoo mogelijk aan alle negen Muzen zal worden geofferd*', onder andere met zang en dans, zo valt te lezen in de uitnodiging. De reüniecommissie, met oud-leerlingen Anna Aghina en Anna Kroon, nodigt uit te komen met '*prettige vroolijkheid en jeugdige opgewondenheid en nog eens jongen te zijn*', terwijl er ruim 13 jaar ook meisjes op school zijn.

In 1897 begint Johan C. Kerkmeijer als nieuwe leraar hand- en lijntekenen op school. Hij leert de jeugd niet alleen goed tekenen, maar weet ze ook te interesseren voor de schoonheid van de stad Hoorn en de schoonheid van culturele activiteiten. De 12-jarige leerlinge Johanna Bakker komt in 1893 op school en zij raakt onder de indruk van haar tekenleraar Kerkmeijer. Dat blijkt wederzijds te zijn, want in 1904 trouwen ze met elkaar.

In 1897 komt ook een nieuwe directeur op de HBS, W.C. L. Bronsveld, eveneens leraar geschiedenis. Een strenge man, die zelden lacht en z'n gezag laat gelden. In 1906 is er weer een reünie op school, want dan bestaat de vijfjarige HBS-opleiding 25 jaar. Het wordt een viering met toneel, muziek en dans. Volgens de directeur zit er eigenlijk teveel seks in het toneelstukje dat de leerlingen opvoeren. Oud-leerlingen vermaken zich prima met de muziekstukken *'Flirtation'* en *'Lustspiel Ouverture'*, dat kan weer wel.

In 1908 wordt de HBS omgevormd tot Rijks Hogere Burger School (RHBS).

De schoolperiode vanaf 1868 aan de Muntstraat inspireerde veel leerlingen om met plezier bezig te zijn met cultuurgeschiedenis in diverse vormen. Dit komt door de hernieuwde belangstelling voor de renaissance en de enthousiaste lessen van kleurrijke leraren. Deze lijn zet zich door in de latere jaren en daarom kunnen we in 2018 met recht zeggen dat het 'kleurrijke karakter' van de OSG West-Friesland 150 jaar bestaat!

Jaren '10

In 1911 wordt het nieuwe schoolgebouw aan de Messchaertstraat geopend, waarvan architectuur en bouwkunst mede geïnspireerd zijn op de neorenaissance periode. Er is een uitgebreid cultureel programma samengesteld met muziek, zang, dans, toneel en theater.

In dat programma is ook aandacht voor het 40-jarig bestaan van de school in 1908. Voorzitter van de reüniecommissie was oud-leerling dokter G.C. van Balen Blanken, mede oprichter van het Westfries Genootschap.

In 1914 wordt de *'Hoogere Burger School Vereniging Hoorn'* opgericht, voor leerlingen en oud-leerlingen. Leerling Willem Schermer (1908-1915) ontwerpt een speciaal RHBS monogram. Hij wordt later een bekend kunstschilder, waarvan schilderijen worden bewaard in het depot van het Stedelijk Museum in Amsterdam.

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van RHBS in 1918, wordt in de hal een marmeren gedenkplaat onthuld. Voor directeur Bronsveld is het absoluut geen feeststemming op school. Een reünie wordt uitgesteld vanwege spanningen in de Nederlandse politiek en dreiging van een 'revolutie'.

In 1919 is het eerste lustrumfeest van de HBS-vereniging in de Parkzaal in Hoorn. Een feest waar het HBS-clublied uit volle borst wordt gezongen en waar muziek wordt gespeeld, afgesloten met een blijspel en bal na.

In de jaren '10 zijn er op de RHBS een aantal kleurrijke leerlingen, die nadien actief worden op cultureel gebied. Adam Potgieser wordt kunstschilder, Lambertus de Vries wordt musicus/toonkunstenaar, Hendrika Hetterschij concertpianiste en kunstschilderes, zij studeerde af aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten.

Jaren '20

In 1921 is het dan zover, de eerste leraressen betreden de RHBS in Hoorn. Betsy Kaiser begint als lerares natuurlijke historie. Ze leert Sybe Huitema kennen, leraar Duits vanaf 1928. Als ze met elkaar trouwen kan Betsy niet blijven lesgeven.

Ze schildert kinderportretten en aquarellen van strandgezichten. In 1967 exposeert ze in het Westfries Lyceum, ter gelegenheid van de opening van een nieuwe vleugel aan het schoolgebouw. In haar atelier heeft Sybe ook een plek. Hij maakt potloodschetsen van kinderen die door zijn vrouw zijn geschilderd. In de jaren '50 en '60 heeft hij zo'n 150 portretten in drie schetsboekjes vastgelegd.

Kathy van Münster was lerares Duits, 27 jaar oud. Oud-leerling Elias Prins kan zich dat nog heel goed herinneren: *'Ze droeg een lange modieuze japon en balanceerde gracieus op pumps door de klas'*. Om een andere kijk op de Duitse poëzie te geven, neemt Kathy regelmatig haar luit mee naar school.

J.C. Kerkmeijer en Johanna Bakker gaan in 1926 uit elkaar. Maar in 1927 trouwt hij alweer met Christine de Regt, die in 1923 lerares Engels is geworden op de school. Christine moet nu ook haar baan opzeggen. Ze blijft wel betrokken bij de RHBS, omdat ze toneelstukken gaat regisseren voor de leerlingen.

N.A. Naber (1905-1933) is leraar wis-, natuur- en werktuigkunde en cosmografie op school. Hij is ontwerper van een bijzondere eenpersoons duikboot in 1922. Leerlingen maken kleine tochtjes met de duikboot in de Hoornse haven.

Hij is ook de ontwerper van een zogeheten *'toverfluit'*, een speciaal muziekinstrument. Deze fluit laat hij zelfs horen in een radiuitzending.

Het gaat tot 1938 duren voordat de volgende reünie wordt georganiseerd, met het oog op het 70-jarig bestaan van de school. Het is voor iedereen onduidelijk waarom in 1928 het 60-jarig bestaan niet wordt gevierd. Directeur J. Thie (1927-1930), vindt de stemming te slecht op school voor een jubileumviering. Toch is in de jaren '20 veel belangstelling voor muziek en de RHBS heeft een eigen schoolorkest met zeven jongens en drie meisjes. Bovendien vindt er op de school in 1928 een speciaal *'balmasqué'* plaats voor alle leerlingen.

In de jaren '20 komen ook weer kleurrijke leerlingen op school, bijvoorbeeld Dick Ket, later bekend kunstschilder en Jan Osinga die fotograaf wordt. In de jaren 40-45 maakt Osinga een serie unieke foto's over Hoorn in oorlogstijd. Jaap Balk uit Oosterleek wordt journalist en schrijver. Hij schrijft onder meer het boek *'Een groet uit Noord-Holland'*.

Jaren '30

In 1934 wordt J.D. Poll benoemd aan de RHBS als directeur en leraar Nederlands. Hij kan overigens ook heel goed tekenen. Twee zoons van hem zitten ook op school. Poll is actief in het verzet in de jaren 40-45. Hij regelt onder meer dat joodse leerlingen kunnen onderduiken, maar wordt verraden en gevangen genomen. Hij komt om tijdens een dodenmars in Duitsland in april 1945.

Op initiatief van Poll wordt het 70-jarig bestaan van de school in november 1938 uitbundig gevierd door leerlingen en oud-leerlingen.

Cultuur was ruimschoots aanwezig met de uitgave van een gedenkboek, het toneelstuk *'Alles voor vader'* gespeeld door oud-leerlingen, en een bonte avond. Oud-leerling Flip Zwaan heeft bijzondere herinneringen aan deze viering. *'Reünisten zullen zich weer een ogenblik wanen in het gelukkigste deel van hun leven. Ze wandelen weer door dezelfde gangen met stenen vloer in de school waar ze hun vlegeljaren beleefden, denkend aan de tijd dat de kille maatschappij nog zo ver leek'*. Nog geen 1,5 jaar later is Nederland bezet door de Duitsers.

Een jaar voor de Tweede Wereldoorlog komt tekenleraar Frederik Lieuwen op school, hij blijft maar liefst 28 jaar t/m 1967. Hij staat bekend om de tekenmethode *'de kubus'*, van belang om in het juiste perspectief straattaferelen te tekenen. Stichting oud-leerlingen heeft een grote collectie tekeningen gemaakt door leerlingen uit de jaren '50 en '60, op dia's staan. Op elke reünie is een gedeelte uit die collectie te zien.

Een kleurrijke leerling uit de jaren '30 is Koos Groot. Hij wordt later landschapsdeskundige, maar ook West-Friese schrijver. Groot heeft veel belangstelling voor muziek, kunstgeschiedenis en de geschiedenis van West-Friesland. Hij is voorzitter van de concertvereniging Johan Messchaert en de Vereniging Oud Hoorn. In 1983 schrijft hij met zijn zoon Jaap Groot, ook oud-leerling van de school, *'West-Friesland het land waar wij wonen'*, en hij is mede-auteur van *'Hoorn, huizen, straten, mensen'*.

Andere kleurrijke leerlingen zijn Hans Boedijn, later toonkunstenaar, en Frederika Dapper, pianiste en een van de vierentwintig zogeheten *'Hoornse joffers'*. Deze joffers trouwen veelal met een mede-leerling van de school, zij werken en wonen in Amsterdam, maar keren door heimwee toch weer terug naar West-Friesland om te genieten van allerlei culturele activiteiten.

Jaren '40

De Tweede Wereldoorlog zorgt voor spanningen op school. Niet alleen door enkele NSB leraren en directeur J.D. Poll die actief is in het verzet. Maar ook omdat de school in 1942 wordt gevorderd door de Duitsers. Leerlingen krijgen noodgedwongen elders les. Onder andere in twee panden aan het Grote Oost en in de Grote Kerk. Op de zolderverdieping van het Waaggebouw worden de tekenlessen gegeven.

In 1943 organiseert de Hoornse HBS Vereniging toch een herdenking van het 75-jarig bestaan van de RHBS, voor leerlingen en oud-leerlingen. Voorzitter K.D. Poll, zoon van directeur Poll die vermist is in Duitsland, schrijft dat de herdenking *'bescheiden van opzet'* zal zijn. Het programma wordt verzorgd door leerlingen en oud-leerlingen. In de Parkzaal wordt ballet uitgevoerd, piano- en vioolmuziek gespeeld en er worden sketches vertoond. Natuurlijk is er bal na met vrolijke klanken van het HBS orkest.

Kleurrijke leerlingen uit de jaren '40 zijn: André Volten, later succesvol beeldhouwer (1950-2000). Een werk van hem staat bij de Brandweerkazerne in Hoorn; Harm Drost, wordt accountant en schrijver van korte literaire verhalen, die onder andere worden gepubliceerd in het jaarboek Westfries Genootschap in 1969; Volkert Nobel wordt journalist en auteur van diverse boeken over West-Friesland, waaronder *'Verdwenen water, gewonnen melk'*.

In 1948 verandert de naam van de school in het Westfries Lyceum, met toevoeging van een gymnasium. Het 80-jarig bestaan van de RHBS wordt twee dagen lang volop gevierd.

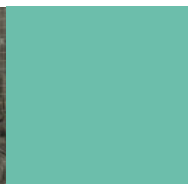
Ook nu weer een toneelstuk, *'De Herbergierster'*, door oud-leerlingen opgevoerd. In de hal van de school wordt een gedenkplaat onthuld ter nagedachtenis aan directeur J.D. Poll. *'De Hoornse HBS jaren, waren de beste van ons leven'*, zo schrijft het reünistencomité.

Jaren '50

Rector dr. B.J. Veeze (1946–1955) kan zich schoolconcerten en toneel-uitvoeringen door leerlingen en oud-leerlingen nog goed herinneren: *'Het Westfries Lyceum werd als het ware een cultureel middelpunt voor de rijpere jeugd'*, zo schrijft hij in het boek *'125 jaar in Hoorn'*. Op initiatief van de Westfries Lyceum Vereniging komt in 1951 Godfried Bomans op school met een voordracht *'Pa Pinkelman en Tante Pollewop'*. In 1952 treedt voordrachtskunstenaar Albert Vogel op in het gymnastieklokaal. In 1953 wordt een WFL Toneelclub opgericht, het eerste toneelstuk van de club is *'Aardappels'*, onder regie van leraar Nederlands R. van der Meulen.

En als in 1953 de RHBS/Westfries Lyceum 85 jaar bestaat, staan de leerlingen op het toneel met *'Het Vlekje'* en spelen hierin minnaars en minnaressen. Oud-leerlingen spelen het stuk *'De ernst over Ernst'*, met ingewikkelde liefdesrelaties. Spannende onderwerpen voor de jeugd en dan moeten de jaren '60 nog komen.

Rector G. Bouter (1955-1972) is ook leraar in handelswetenschappen, en wis- en natuurkunde. Zijn kinderen Annemarie, Leendert en Marlou zitten ook op het Westfries Lyceum. Bouter voelt zich nauw betrokken bij cultuur op school. Het 90-jarig bestaan van de school wordt gevierd met een gevarieerd muziekprogramma, cabaret, zang en dans en een bezoek aan het Westfries Museum.

Evenals Tebbenhoff, directeur tot 1893, houdt Bouter ook van 'fleur' op school. Hij heeft het regelmatig over een '*joie de vivre*' met cultuur om plezier aan te beleven. De West-Friese leerling daar is Bouter heel helder over: '*Ze zijn eigenzinnig, eerlijk, voor rede vatbaar en hebben groot gevoel voor cultuur*'. In het boek 125 jaar in Hoorn staat een prachtig verhaal van hem. Hij sluit af met de zin; '*Je veux partir pour l'autre monde, par le chemin des écoliers*'. Zo gaat dat helaas niet voor Bouter, hij wordt door inbrekers in z'n huis vermoord in 1994.

Op initiatief van muziekleraar Frans van der Ven wordt in 1953 een schoolkoor opgericht met ruim 100 zangers en zangeressen. West-Friese leerlingen hebben grote belangstelling voor muziek en zang.

In 1959 wordt aan het Westfriese Lyceum een Middelbare Meisjes School toegevoegd. In hetzelfde jaar komt de kleurrijke scheikundeleraar J. Kist op school. Lesgeven aan MMS klassen vindt hij geweldig. Kist is niet alleen een markante leraar, maar kan ook prachtige portretfoto's maken. In overleg met een aantal MMS meisjes maakt hij thuis foto's van hen, die hij vervolgens afdruckt op groot formaat. Een aantal portretfoto's zijn te zien op de tentoonstelling van de Stichting oud-leerlingen, met het oog op het 150-jarig bestaan van de school, viering in juni 2019.

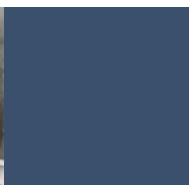
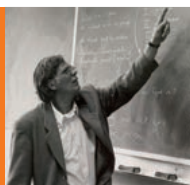
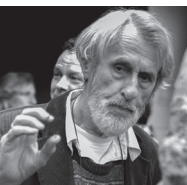
Kleurrijke leerlingen uit de jaren '50 zijn Hilco Visser en Dia de Boer. Visser werkt later eerst als tekenleraar, maar wordt later kunstschilder en dichter. Hij maakt tal van illustraties voor boeken en tijdschriften. De Boer ontdekt later Afrika, schrijft, fotografeert, zingt en dicht daarover en legt alles vast in reisalbums. Met name Zuid-Afrika; Kaapstad is voor haar een bruisende en kleurrijke stad om nog eens te bezoeken.

Jaren '60

In 1963 wordt het 95-jarig bestaan van de RHBS/Westfriesche Lyceum gevierd. Een gevarieerd cultureel programma wordt gepresenteerd in de Parkzaal, met een muzikale clown en een humorist-conferencier. De jaren '60 zijn roerige tijden. De jeugd begint anders te denken over gezag en seksuele moraal. Het Westfriesche Lyceum staat bekend om z'n anti-autoritaire sfeer en er gebeurt veel op cultuur gebied. Jonge leraren, als Jan Plekker, Peter Dorleijn en Jo Bonte, weten de leerlingen prima te inspireren. Toneel, muziek, cabaret, schoolkrant de Zoemer en comité Sus Minervam zijn nadrukkelijk aanwezig in de schoolgemeenschap.

Literaire avonden met Gerard van het Reve, Simon Vinkenoog en Johnny the Selfkicker worden druk bezocht. Zelfs de muziek- en declamatieavonden in een culturele competitie met het Werenfridus Lyceum, spreken nu nog tot de verbeelding van oud-leerlingen. De muzieklessen van Frans van de Ven en de uitvoeringen van het schoolkoor zijn bijzondere gebeurtenissen. Het koor heeft samen met het schoolkoor van de RHBS in Enkhuizen twee grammofoonplaatjes gemaakt, onder de naam *'West Frisia Cantat'*.

In 1961 komt tekenleraar Gerard van der Leeden op school. Hij gaat graag met de leerlingen naar buiten om in een park of aan het IJsselmeer te tekenen. Later wordt Van der Leeden een bekende beeldhouwer die bronzen beelden en monumenten maakt, die overal in Nederland staan. Zijn portretten in gips en brons staan verspreid over de hele wereld.

In 1968 wordt het 100-jarig bestaan van de school gevierd. Een *'feest van herinnering'* wordt het, met twee reüniedagen. Het eerste exemplaar van het gedenkboek *'100 jaar in Hoorn'* wordt aangeboden aan rector G. Bouter. Leerlingen studeren een speciale musical in, met als titel *'Mjoezikolderet'*. Met medewerking van leraren Plekker, Bonte, Van der Ven en Sikkens. De decors worden gemaakt door tekenleraar Dorleijn. *'De terugblik op die tijd blijft groots. Hartstochtelijke romances met medeleerlingen en vriendschappen voor het leven'*, zo schrijft oud-leerling Peter van Wijk in het boek *'125 jaar in Hoorn.'*

Kleurrijke leerlingen uit de jaren '60 zijn: Rob Anker en Jacob Groot, allebei schrijver en dichter; Peter Sasburg, schrijver en filmmaker; Geer Steyn, beeldhouwer; Margreet Scholten, kunstschilderes; Willem Woestenburg, pianist, componist en dirigent; Helda Klouth, textiel-kunstenares; en Rien Bonte, dichter, schrijver, kunstenaar en leraar Nederlands. Bonte neemt z'n leerlingen regelmatig mee het park in om inspiratie op te doen voor het schrijven van poëzie.

Jaren '70

De herdenking van het 100 jarig-bestaan van onze school is voor velen een soort afsluiting geweest. De Mammoetwet is ingetreden; RHBS en WFL heten vanaf 1973 Rijks Scholen Gemeenschap West-Friesland (RSG). Het 105-jarig bestaan van de school wordt gevierd in de Parkschouwburg, opvallend genoeg zonder cultureel programma. De oudste oudleerling aanwezig is Jan Vermande (1896-1902). Zijn herinneringen aan de HBS staan in het boek *'125 jaar in Hoorn.'*

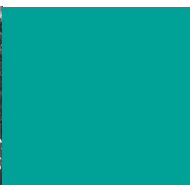
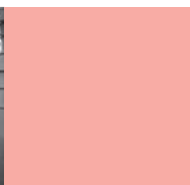
Rector is Tjitte Janssen (1972-1986), hij heeft een aantal opmerkelijke publicaties op z'n naam staan, waaronder een proefschrift over *'De Perzen'*. Conrector en leraar geschiedenis Arie van Zoonen (1972-1988) heeft zich daarnaast jarenlang actief beziggehouden met de organisatie van culturele avonden en toneelvoorstellingen op school.

Het 110-jarig bestaan in 1978 wordt wederom zonder cultureel programma gevierd in de Parkschouwburg. Een jaar later is er wel weer een cultureel hoogtepunt op school. Leerling Ruud de Vries heeft een theaterstuk geschreven en geproduceerd: *'Reva de Anti-Hom'*. Het stuk wordt door dertig leerlingen gerepeteerd op school en opgevoerd in de Parkschouwburg. Het ontwerpen en maken van de kostuums is letterlijk en figuurlijk in goede handen bij leerlinge Annechien Braak.

Kleurrijke leerlingen uit de jaren '70 zijn: Annechien Braak, art director van diverse tv programma's; Ruud de Vries, theaterproducent, Antoinette van Zalinge, balletdanseres; Edwin van Meurs, filmmaker; Hans Vos, musicus en schrijver; Lydi Groenewegen, musicus en schrijfster; Annet Wood en Tilly Buij, beeldend kunstenaars.

Jaren '80

In 1982 branden alle noodlokalen aan de Drieboomlaan af. Een groot probleem voor de huisvesting van de leerlingen, die gelukkig terecht kunnen in de kantorenflat Risdaele. Het 115-jarig bestaan van de RSG West-Friesland in 1983 wordt weer gevierd. Een paar leslokalen in het oude schoolgebouw zijn ingericht met memorabilia; zoals school-agenda's, rapporten, proefwerken, affiches en tekeningen.

In een lokaal zijn zo'n 100 boeken te zien, geschreven door oud-leerlingen en oud-leraren/directeuren/rectoren. Het oudste boekje, uitgegeven in 1898, is geschreven door oud-directeur J.C. Doesburg (1894-1896), met als titel *'West-Frieslands Hoofdstad in vroeger eeuwen'*. Het door oud-leraar J.C. Kerkmeijer geschreven en getekende boekje *'De historische schoonheid van Hoorn'* dateert uit 1946. In het boek *'100 jaar in Hoorn'* uit 1968, staan onder meer een aantal sfeervolle verhalen van oud-leerlingen met herinneringen aan de school, geschreven door journalisten Jan Rempt, Jaap Balk en Jac. Groot.

Groot schrijft in een verhaal over de middagpauze van buitenleerlingen op school, rond 1930. 's Zomers gaan de jongens richting het zwembad aan de Westerdijk. Voor vijf cent wordt een zwembroek en handdoek gehuurd. Gemengd zwemmen is er nog niet bij, dus moeten de meisjes op een andere tijd het bad in. Na afloop nog een *'glaasje rood'* een soort grenadine en vervolgens weer fris naar school.

In 1988 bestaat de school 120 jaar. Deze keer is de nieuwe dependance van de RSG West-Friesland aan de Bontekoestraat de locatie van de traditionele vijfjarige reünie. De Stichting oud-leerlingen presenteert een kunstzinnige tentoonstelling van oud-leerlingen, onder meer met textiele vormen van Nanda Deutekom, foto's van Gert Jan Scholten en geschilderde portretten van Joke Homan.

Kleurrijke leerlingen uit de jaren '80 zijn: Maria Vlaar, schrijfster en biografe van schrijver Joost Zwagerman; Ingeborg van der Enden, vormgeefster en kunstenares, maakt in 2013 een prachtig *'tableau vivant'* van de Muiderkring; Sven Benjamins, met onder andere fotografie voor Albert Heijn en fotograaf Marc Dorleijn, al bekend door het fotoboek schooljaar 1980-1981.

Jaren '90

In 1991 wordt RSG West-Friesland de Openbare Scholen Gemeenschap West-Friesland (OSG), met als rector Klaas Bant (1989-1994). In 1993 viert de school haar 125-jarig bestaan voor leerlingen, oud-leerlingen en oud-leraren. Ook nu weer een tentoonstelling in lokalen met het thema *'muziek en dans'*, georganiseerd door de Stichting oud-leerlingen. K.D. Poll, zoon van directeur J.D. Poll, heeft een bijzondere collectie blad-muziek. Het koor *'West Frisia Cantat'* zingt liedjes en leerlingen geven dansdemonstraties uit de jaren '20 t/m '60.

Het hoogtepunt van deze reünie is de presentatie van het boek *'125 jaar in Hoorn'*, dit omvat korte verhalen, foto's en tekeningen. Het eerste exemplaar van het boek is voor oud-rector G. Bouter. Terug op school meent hij de geur van schoolkrijtjes nog te kunnen ruiken. Hij is weer even terug in de jaren '60.

In 1998 bestaat het OSG West-Friesland 130 jaar, het is dan onderdeel van het Atlas College.vanaf 1994. Stichting oud-leerlingen heeft lokalen ingericht met klassenfoto's door de jaren heen. Ook wordt op de reünie het Bouter Fonds geïntroduceerd. Een fonds dat is bedoeld om culturele activiteiten te organiseren en voor alle leerlingen toegankelijk te maken. Het fonds wordt in stand gehouden door de Stichting oud-leerlingen en donaties.

Kleurrijke leerlingen uit de jaren '90 zijn: Selwyn Senatori, beeldend kunstenaar; Martine de Groot, fotografe; Eva Meijer, kunstenares en schrijfster en haar zus Esther Meijer, mode-ontwerpster.

Jaren 2000 t/m 2018

In 2003 wordt het 135-jarig bestaan van de OSG West-Friesland gevierd. In een lokaal vertonen ze oude films over Hoorn en West-Friesland. Ook weer lokalen met klassenfoto's vanaf 1868 t/m 2000 en er is een fotograaf om met oud-klasgenoten op de foto te gaan. Directeur Jan Blokker neemt het initiatief om drie nieuwe bomen te plaatsen op de lege binnenplaats. Blokker is onder de indruk van het monumentale oud schoolgebouw: *'Mooie stenen vloeren, prachtige hal en trap, hoge ramen met balkenplafonds in de lokalen. We hebben een uniek gebouw, het is oud, maar het leeft...!'*

In het jaar 2006 wordt Ewald Weiss de nieuwe directeur van de school. Voor hem is de OSG West-Friesland geen gewone school. Hij noemt dat *'a way of life'*. Leerlingen komen er graag en er gebeurt naast de lessen veel op het gebied van sport en cultuur. Ewald zegt: *'de OSG hecht sterk aan de manier hoe personeel en leerlingen met elkaar omgaan. Hierbij staat centraal dat iedereen zichzelf kan zijn met respect voor een ander en dat talent alle ruimte krijgt.'*

In 2008 viert OSG West-Friesland het 140-jarig bestaan. Het bestuur van de Stichting oud-leerlingen gaat ludiek op de foto in de voortuin van de school, met drie grote banners waarop uitsneden van oude klassenfoto's. Er is een tentoonstelling van voorwerpen over sport en school en klassenfoto's. In samenwerking met Stichting Projector van het Westfries Genootschap worden oude films vertoond en er zijn displays met informatie over *'reünies door de jaren heen'*. Ook is de duikboot van Naber uit het Westfries Museum te bewonderen.

De film Hoorn 650 wordt vertoond, dit is een productie van leerlingen van de OSG uit het jaar 2007. Kortom aan cultuur op school wordt volop aandacht besteed.

Tijdens het 145-jarig bestaan van de OSG West-Friesland in 2013 zijn er weer lokalen met klassenfoto's en muziekoptredens door leerlingen in de aula. Stichting oud-leerlingen heeft door de jaren heen drie gedenkboeken gemaakt, '70 jaar, 100 jaar en 125 jaar in Hoorn'. Op deze reünie wordt algesproken over het 150-jarig bestaan van de school in 2018. Directeur Peter Snoek is het van harte eens met het bestuur om na te gaan denken over de ontwikkeling en realisatie van een film, in nauwe samenwerking met school.

Snoek is sowieso al een kleurrijke directeur, hij ondersteunt enthousiast de culturele avonden op school, waaronder de lente- en herfstconcerten met muziek- en zangoptredens van leerlingen. *'Ik vind het leuk om later te horen dat leerlingen zo'n succes hebben met hun passie voor cultuur, bijvoorbeeld in de vorm van film, kunst of muziek.'*

In mei 2019 is de nieuwbouw/verbouw van de school klaar. Voor Van Hoogevest Architecten is het een bijzondere uitdaging om de verbouw van het monumentale schoolgebouw te verbinden met de nieuwbouw op de oude binnenplaats. Enerzijds een schoolgebouw met neorenaissance kenmerken van binnen en buiten en anderzijds een transparant nieuw schoolgebouw. Vanuit de moderne mediatheek kan je het oude schoolgebouw overal goed zien. Een fraai staaltje van moderne bouwkunst, dat recht doet aan de cultuur van toen en nu.

Kleurrijke leerlingen uit de jaren 2000-2018 zijn: Eva Schrama, mode-ontwerpster; Tim Knol, singer/songwriter, fotograaf; Ernst van Dusseldorp, soundengineer; Madelief van Vlijmen, singer/songwriter; Arnoud Roelfsema, gitarist, zanger; Patricia Swart, zangeres en klank-kunstenaar; Ea Polman, textiele- en grafisch vormgeefster; Alexander van Bakel, kunstenaar; Thomas Mataheru, filmmaker; Lotty Lindeman, designer.

Met vele andere kleurrijke oud-leerlingen van de OSG West-Friesland zijn zij op het gebied van cultuur onderscheidend bezig met muziek, theater, beeldende kunst, film en het schrijven van boeken. Er is ook een nieuwe toneelclub OSG opgericht in 2018. Een club van ruim 37 leerlingen, onder leiding van docenten Andrew Niemeijer en Auke Jan Mulder. De eerste voorstellingen gaan ze spelen in de feestweek '150 jaar OSG' in de Parkschouwburg van Hoorn.

De OSG West-Friesland is met zijn kleurrijke karakter een kweekvijver voor culturele talenten die van zich laten horen en zien, al 150 jaar lang!

De Tentoonstelling

De tentoonstelling met 150 jaar culturele waarden van de school, laten we zien in vier lokalen van het monumentale schoolgebouw in de feestweek en op de reüniedagen. Dat schoolgebouw uit 1911, is een zogeheten '*lieu de mémoire*', een plaats van herinnering met een verbinding naar een gedeelde geschiedenis van leerlingen en personeel, door de jaren heen. Die tentoonstelling is ook een '*lieu de mémoire*'; een plaats met culturele oriëntatiepunten die voortvloeien uit datzelfde verleden.

De Film

15 november 2018, een bijzondere datum! De OSG West-Friesland, eens begonnen als HBS, is jarig en viert haar 150ste verjaardag. Een feit om trots op te zijn, ook een feit om bij stil te staan. Vanzelfsprekend is er koffie met gebak, worden er mooie woorden gesproken en wordt het glas geheven. 15 november is voor ons, filmmakers, ook in een ander opzicht een spannende dag. Immers dan wordt de lang verwachte trailer gepresenteerd! De trailer *'OSG West-Friesland 150 jaar kleurrijk karakter'* met swingende muziek van oud-leerling Tim Knol. Eindelijk mag er een tipje van de sluier opgelicht van het filmische document dat in het kader van die 150 jaar gemaakt is.

De OSG 150 jaar! Langzaam bekruipt je het besef dat dit een heel lange periode is. Een tijdbestek waarin tienduizenden leerlingen hun middelbare schooltijd hebben doorgebracht, ontelbare lessen gegeven zijn, waarin blijdschap, verdriet, succes en teleurstellingen beleefd zijn door mensen, die in steeds wisselende samenstelling samen de schoolgemeenschap vormen.

Hoe kun je dit op een passende en eigentijdse manier onderzoeken en weergeven?

De Stichting oud-leerlingen organiseert, zoals we gewend zijn, bij een lustrum een grote reünie. Alleen een reünie volstaat niet bij een 150-jarig bestaan. Er komt dus ook een film. Het kleurrijke karakter van de school moet getoond worden.

In 2015 komen Peter Sasburg (voorzitter Stichting oud-leerlingen) Michael Idema en Marcel Bogaarts (docenten geschiedenis, OSG West-Friesland) bij elkaar om na te denken over een filmplan. Het uitgangspunt is al snel duidelijk; een film geeft een goed beeld van het karakter en de ontwikkelingen die de school in 150 jaar heeft gemaakt.

Het is de bedoeling dat de film wordt gerealiseerd door leerlingen, oud-leerlingen, oud-leraren en oud-directeuren/rectoren van de school. Immers zij weten uit eigen ervaring wat het is om onderdeel te zijn van de school en de schoolgemeenschap, waarbij de cultuurgeschiedenis op verschillende gebieden een belangrijk onderdeel vormt.

Hoe verder? In de vele gesprekken die we hebben, worden de contouren steeds duidelijker zichtbaar.

Het belangrijkste onderdeel van de film wordt gevormd door interviews die VWO5-leerlingen gaan houden met oud-leerlingen en oud-personeelsleden van de school. Dit interview is een onderdeel van het schoolexamencijfer geschiedenis in relatie tot mediawijsheid van twee lichten VWO5-leerlingen. Zij gaan zich voorbereiden om in duo's de interviews te houden.

Het eerste jaar (2015) houden een paar leerlingen proefinterviews met oud-leerlingen om te kijken of het uitgedachte concept het beoogde effect heeft. We zijn tevreden en zien voldoende mogelijkheden om het plan verder uit te werken.

Er komt een indeling in decennia, beginnend met de jaren '30. Het oudste tijdvak waaruit nog oud-leerlingen zoals Jopie Reynders, Nel van der Lee en Henk over de Linden geïnterviewd kunnen worden.

Om de interviews op elkaar aan te laten sluiten en een doorlopend verhaal te creëren, kiezen we voor een aantal thema's die de leerlingen in het interview aan de orde stellen.

- *Vriendschappen en relaties*
- *Gezagsverhoudingen*
- *Onderwijsvernieuwingen en hoe die in het gebouw terug te zien zijn*
- *Oorlog en vrede*
- *Cultuur, sport en muziek*
- *Leven naast school en vrije tijdsbesteding*
- *Schoolreizen en feesten*
- *Herinneringen*

April 2016 start de eerste lichting VWO5-leerlingen met de voorbereidingen. Zij krijgen een korte interviewtraining en maken na een bezoek aan het Museum van de Twintigste Eeuw een historisch 'moodboard'. Hierdoor leren ze het decennium waarin de te interviewen oud-leerling, oud-leraar of oud-directeur/rector op school zat beter kennen.

In de lessen bereiden de leerlingen vragen voor waarop ze kunnen teruggevallen als dat nodig is. De leerlingen leggen voor de interviews zelf contacten met oud-leerlingen, oud-leraren/directeuren/rectoren en verwelkomen de gasten op de school. Stiekem zijn veel leerlingen wel (een beetje) zenuwachtig als de opnamen voor 'hun' interview starten.

Opvallend is dat leerlingen, oud-leerlingen en oud-leraren/directeuren/rectoren elkaar begrijpen als schoolzaken worden besproken. Bestaat er dan echt zoiets als een eigen karakter van de school, dat ondanks vele veranderingen binnen de samenleving en het onderwijs zo wordt gevoeld?

Wij worden steeds enthousiaster over wat er in de gesprekken naar voren komt. Het gekozen concept lijkt te werken.

In juni 2016 zijn we halverwege de op te nemen interviews. Inmiddels hebben al zo'n 50 leerlingen interviews gemaakt. De interviews zijn in beeld gebracht door camera/geluidsman Sander Schoon. Joris Dorrestein heeft nog mooie sfeerbeelden van de school gefilmd, die het karakter van de OSG goed zichtbaar maken.

In het voorjaar van 2017 worden de opnamen hervat! De volgende lichting VWO5-leerlingen gaat met dezelfde uitgangspunten en dezelfde voorbereiding aan de gang. Wij merken dat het met de opgedane ervaringen voor ons wat gemakkelijker is om de leerlingen indien nodig te coachen. De bijkomende uitdaging is om ervoor te zorgen dat de opnamen zo lopen dat de twee jaren moeiteloos door elkaar heen gemonteerd kunnen worden. De geschiedenis van 150 jaar willen we chronologisch weergeven maar de interviews zijn niet in tijdsvolgorde opgenomen.

Twee jaar opnamen hebben vele tientallen uren boeiende beelden opgeleverd. Dit levert weer een gigantische uitdaging op! Alle opnamen worden teruggekeken om de fragmenten die elkaar aanvullen en de geschiedenis verbeelden en verwoorden bij elkaar te zoeken. We brengen ca. 130 uur film terug tot ca. 75 minuten film. Nikki Gorissen, van de Film Academie Amsterdam, doet na een verdere selectie de montage. Zij slaagt erin, met gebruik van veel oude foto's, en in samenspraak met ons, het verleden van de school levend te maken en een kleurrijk beeld te creëren van de 150 jaar schoolgeschiedenis.

Met oud-leerling Ernst van Dusseldorp gaan we in gesprek over de achtergrondmuziek bij de film. Na het zien van de film is hij direct enthousiast. Samen met Brent Emmerink, natuurlijk ook oud-leerling van de school, zorgt hij voor prachtige, ondersteunende muziek die extra kleur en nuance toevoegt aan de film.

‘OSG West-Friesland 150 jaar kleurrijk karakter’ was een bijzonder project voor ons, waar we met veel voldoening op terugkijken. Drie filmmakers met verschillende ideeën en opvattingen. Dit leidde onvermijdelijk tot discussies zowel over hoofdlijnen als over details. Deze discussies hebben ervoor gezorgd dat we alle drie trots zijn op het resultaat en met grote voldoening terugdenken aan een uniek proces waar veel mensen met passie aan meegewerkt hebben. We hebben niet kunnen bedenken ooit een film van deze omvang te maken.

‘OSG West-Friesland 150 jaar kleurrijk karakter’? Deze vraag is aan u om te beantwoorden na het zien van de film. Wij zijn benieuwd naar uw antwoord.

Veel plezier.

Michael, Peter en Marcel

150^e
OSG West-Friesland
1868 - 2018

Atlas
COLLEGE

Scholengemeenschap voor
gymnasium, atheneum,

W
West-Friesland^e
OSG

